

Український
католицький
університет

Папський
східний
інститут

Католицький
університет
Америци

**МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
до 300-ліття Замоїського провінційного собору**

**КОДИФІКУЮЧИ
ТРАДИЦІЮ:
ЗАМОЙСЬКИЙ
СОБОР
КИЇВСЬКОЇ
МИТРОПОЛІЇ**

**(КАНОНІЧНІ ДЖЕРЕЛА,
УНІЙНЕ БОГОСЛОВ'Я
ТА КУЛЬТУРНО-РЕЛІГІЙНА
ПРОГРАМА)**

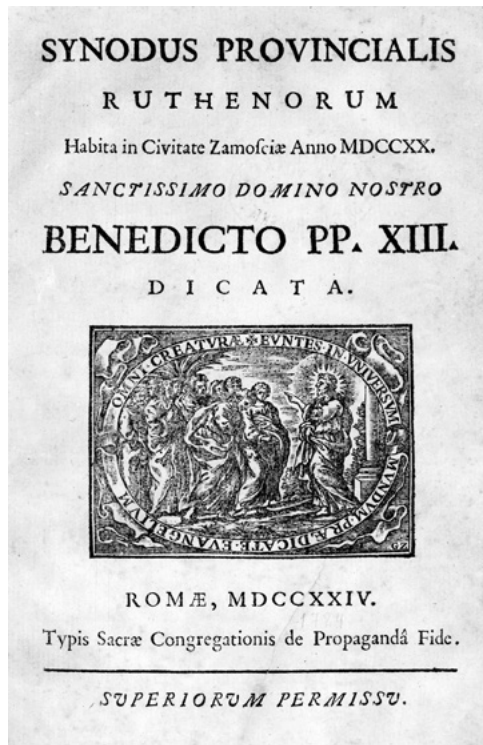

**Під патронатом Отця і Глави Української Греко-Католицької Церкви
Блаженнішого Святослава**

9–10 листопада 2021 р.

Рим

Ідея конференції

кви, що перебувала в єдності з Римським Апостольським престолом. Іншим завданням собору 1720 р. стала рецепція тогочасного римського канонічного права і посттридентського богослов'я та пошуки діалогічної рівноваги між католицькою ідентичністю Київської унійної митрополії та її слов'янсько-візантійською (передовсім літургійною) спадщиною. Аж до кінця XIX ст. рішення владики у Замості визначали тотожність Греко-Католицької Церкви та її душпастирські засади інкультурації Слова Божого для величезних просторів Східної й Центрально-Східної Європи, де впродовж XX ст. на руїнах колишніх імперій і тоталітарних режимів постали незалежні Білорусь, Латвія, Литва, Молдова, Польща, Росія та Україна.

У 2020 році минуло 300 років від того часу, коли в сучасному польському місті Замостя упродовж 26 серпня – 17 вересня 1720 р. проходив знаменитий собор Київської унійної митрополії, що зібрав майже 150 представників українсько-білоруської духовної еліти на чолі з митрополитом Левом (Кишкою). Цей другий в історії Унійної Церкви провінційний собор відбувся в епоху розквіту культури бароко і поширення ідей Просвітництва, невдовзі після підпорядкування в 1686 р. Київської православної митрополії Московському патріархату та поразки Івана Мазепи під Полтавою 1709 р. Видимою ознакою цих геополітичних змін була зростаюча експансія Росії на заході й занепад Речі Посполитої, – держави, в рамках якої легітимно функціонувала давня Київська митрополія. Замойський собор – уперше з часів Берестейської унії, запропонував широку єрархічну програму реформування організаційних і пастирських структур Руської Цер-

Концептуальні засади

Однією з дослідницьких гіпотез, яку пропонується обговорити під час міжнародної наукової конференції, є теза про те, що Замойський собор не тільки засвоїв досвід Тридентської реформи латинського християнства, але й кодифікував набутий упродовж XVII – перших десятиліть XVIII ст. культурний, духовний і почасти соціальний досвід єдності Київської митрополії з Римською Церквою та діалогу з іншими релігіями, конфесіями і деномінаціями. Критичний аналіз джерел і тогочасного еклезіального й культурного контекстів дають підстави суттєво скорегувати традиційну в сучасному богословському, канонічному й історичному дискурсах інтерпретацію Замойського собору, звернувши увагу на внутрішньоцерковні джерела формування його культурно-релігійної програми – конституції (правила) єпархіяльних соборів, постанови капітулу Василіяньського чину, пастирські листи й послання єрархії, рішення духовних судів тощо. Таким чином, ініціаторами й творцями замойської реформи були не лише Римська Апостольська столиця і Латинська Церква Речі Посполитої, як уважалося досі, але й сама Київська унійна митрополія. Культурно-релігійне оновлення в Руській Церкві останньої чверті XVII – початку XVIII ст. уможливило „нову унію” Київської митрополічної (1714), Луцької (1702), Львівської (1700) і Перемишльської (1691) єпархій з Римським престолом та стало предтечею Замойського собору 1720 р., що започаткував „золоту добу” в історії Берестейської церковної унії, поєднавши давню литовсько-білоруську й нову українську традиції *Slavia Unita*.

Іншою дослідницькою гіпотезою форуму є припущення, що успішна і доволі швидка рецепція Замойської реформи започаткувала в Київській унійній митрополії процес поступового впровадження в практику унійного партикулярного права, що застосовувалося одночасно із законодавством Латинської Церкви (зокрема постановами Тридентського собору) і реліктами руського (київського) канонічного права доберестейського періоду. А в окремих єпархіях постанови Замойського собору звичаєво і канонічно навіть заступили універсальне законодавство Католицької Церкви, створивши передумови для формування самосвідомості *Ecclesia sui iuris* та, водночас, інституційної еклезіології, зосередженої навколо римоцентричної концепції лояльності до Речі Посполитої через відданість Апостольському престолові св. Петра. Своім впливом Замойська реформа охопили не лише Київську митрополію, але й інші унійні спільноти на півдні – Крижевацьку (печеська традиція), Мукачівську (київська традиція) і Фагараську (волоська традиція) єпархії в Угорському королівстві, що провели у 1773 р. свій Віденський собор. Замойська реформа опосередковано вплинула й на українсько-білоруську Православну Церкву в межах Польсько-Литовської держави.

Ігор Сковчиляс

ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ

8 листопада

Прибуття учасників конференції та поселення у готелі Villa Letizia
(Via Diomede Marvasi, 30)

9 листопада

ПЕРШИЙ КОНФЕРЕНЦІЙНИЙ ДЕНЬ

(бібліотека Папського східного інституту)
(Piazza di Santa Maria Maggiore, 7)

- 09:00–11:00** Божественна Літургія у Соборі Св. Софії
(Via di Boccea, 478)
- 11:00–13:00** Переїзд до Папського східного інституту
(Piazza di Santa Maria Maggiore, 7)
- 13:00–14:00** Обід
- 14:00–14:15** Урочисте відкриття конференції.
Промова Блаженнішого Святослава,
Отця і Глави Української Греко-Католицької Церкви
- 14:15–14:35** Вітальні виступи
- о. д-р Давид НАЗАР ТІ* (ректор Папського східного інституту, Рим)
  - о. д-р Богдан ПРАХ* (ректор Українського католицького університету, Львів)
  - о. д-р Марко МОРОЗОВИЧ* (декан Школи теології і релігійних студій, Католицький університет Америки, Вашингтон)
- 14:35–15:10** Текст доповіді професора Ігоря Скочиляса
Еклезіальна, історична і культурна пам'ять уніатів (греко-католиків) про Замайський провінційний собор (остання чверть XVIII – початок XXI століть)
- 15:10–15:40** Кавоперерва

Перше засідання

15:40–18:10

Предтеча Замайського собору:
Київська митрополія у Речі Посполитій в епоху конфесіоналізації
(культура, релігія і суспільство)

Модератор: д-р Іван АЛЬМЕС (Український католицький університет)
Дискутант: проф. Максим ЯРЕМЕНКО (Національний університет «Києво-Могилянська академія»)

- 15:45–16:10** проф. Анджей ГІЛЬ (Люблінський католицький університет Івана Павла II)
Київська унійна митрополія в Речі Посполитій у період Замайського собору: на шляху від Сходу до Заходу
- 16:10–16:35** д-р Наталія СІНКЕВИЧ (Мюнхенський університет Людвіга-Максиміліана)
Унійна Церква на шляху збереження традиції давньоруської Київської митрополії
- 16:35–17:00** проф. Альфонс БРЮНІНГ (Протестантський богословський університет, Амстердам)
Парафіяльне духовенство у постановах Замайського собору (1720) та “Духовному регламенті” (1721): різні конфесійні культури?
- 17:00–17:30** Дискусія
- 17:30–18:10** Презентація книги
Замайський провінційний собор Руської Унійної Церкви 1720 року, кн. 1: Діяння та постанови / упоряд. Р. Паранько, Іг. Скочиляс, Ір. Скочиляс. Львів: Український католицький університет, 2021. С + 804 с. (Серія «Київське християнство», т. 23)
Модератор: д-р Андрій ЯСІНОВСЬКИЙ (Український католицький університет)
Учасники: д-р Ірина СКОЧИЛЯС, д-р Тарас ШМАНЬКО, д-р Іван АЛЬМЕС
- 18:30–20:00** Вечеря

10 листопада
ДРУГИЙ КОНФЕРЕНЦІЙНИЙ ДЕНЬ

(бібліотека Папського східного інституту)
(Piazza di Santa Maria Maggiore, 7)

Друге засідання
10:00–12:20

**Реформи в Східних Католицьких Церквах
та канонічне право Замойського собору: історія та сучасність**

Модератор: о. проф. Лешек АДАМОВИЧ (Люблінський католицький університет Івана Павла II)

Дискутант: о. проф. Томас НЕМЕТ (Віденський університет)

10:05–10:30 о. д-р Марко МОРОЗОВИЧ (Католицький університет Америки)
Замойський собор в контексті реформування Східних Католицьких Церков XVIII ст.

10:30–10:55 вл. д-р Теодор (МАРТИНЮК) (УГКЦ, Папський східний інститут)
Постанови Замойського синоду як джерело для Кодексу Канонів Східних Церков

10:55–11:20 о. д-р Андрій ТАНАСІЙЧУК (Канонічний відділ Патріаршої курії УГКЦ, Товариство українських каноністів)
Замойський синод як джерело партикулярного права УГКЦ

11:20–12:20 Дискусія

13:00–14:00 Обід

Третє засідання
14.00–17.30

Постанови Замойського собору:

Літургія, святі таїнства, догматика та душпастирство

Модератор: о. д-р Даниїл ГАЛАДЗА (Інститут Шептицького, Торонтський університет)

Дискутант: о. проф. Марек БЛЯЗА ТІ (Католицька академія у Варшаві)

14:05–14:30 д-р Тарас ШМАНЬКО (Український католицький університет)
Пастирське послання київського митрополита Атанасія (Шептицького) «Про виправлення богослужбових книг» 1738 року

14:30–14:55 д-р Маргарита КОРЗО (Інститут філософії Російської академії наук)

“Собрание припадков краткое” 1722 р.: етапи формування тексту та його джерела

14:55–15:20 о. д-р Пантелеймон (ТРОФІМОВ) ЧСВВ (Василіянський Інститут філософсько-богословських студій ім. Йосифа Велямина Рутського)

Догматичні аспекти постанов Замойського собору 1720 року

15:20–15:45 проф. Андраш ДОБОШ (Греко-католицький богословський інститут св. Атанасія, Ньїредьгаза)

Рецепція постанов Замойського собору в Мукачівській єпархії XVIII ст.

15:45–16:15 Кавоперерва

16:15–17:00 Дискусія

17:00–17:30 Підсумки конференції

Модератор: д-р Андрій ЯСІНОВСЬКИЙ (Український католицький університет)

Учасники: о. д-р Марко МОРОЗОВИЧ, проф. Анджей ГІЛЬ, проф. Максим ЯРЕМЕНКО, д-р Іван АЛЬМЕС

18:00–20:00 Вечеря

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Український католицький університет
Гуманітарний факультет
Філософсько-богословський факультет
Центр релігійної культури імені Ігоря Сковича
Програма «Київське християнство»

Папський східний інститут

Католицький університет Америки

за підтримки Фундації
Омеяна та Тетяни Антоновичів

Час проведення: 9–10 листопада 2021 р.

Місце проведення: Рим, Папський східний інститут
(Piazza di Santa Maria Maggiore, 7)

Регламент: доповідь – до 25 хв.
дискутант – до 15 хв.
виступ у дискусії – до 5 хв.

Робочі мови: українська, англійська

Ідея конференції:
проф. Ігор СКОЧИЛЯС (УКУ)

Науковий секретар конференції:
д-р Іван АЛЬМЕС (УКУ);
ivanalmes@ucu.edu.ua;
tel. mob.: (+38) 098-496-15-31